

Diskussionsfrågor:

Innan ni startar en diskussion kring filmen i gruppen är det viktigt att läraren/ledaren funderar igenom hur man ska hantera diskussionen och svaren. Dela gärna upp gruppen i mindre grupper och låt deltagarna skriva ned sina svar. En klassrumsdiskussion kan vara besvärlig om någon i gruppen har direkt eller indirekt erfarenhet av en manipulativ sekt eller rörelse, men det bör inte hindra en seriös och öppen diskussion. Det viktiga är att det inte är tron eller läran i sig som filmen är kritisk mot, utan hur läran används och hur medlemmarna behandlas – hur man manipulerar tankar, känslor och beteende. Ingen ska tvingas att försvara sin tro eller på annat sätt förklara sig.

Före filmen

- Vad vet du om sekter?
- Varför tror du att ungdomar och andra går med i manipulativa sekter eller rörelser?
- Skulle du kunna hamna i någon manipulativ sekt? Varför/ varför inte?

Efter filmen

- Vad är skillnaden mellan en manipulativ sekt och en "vanlig" sekt?
- Vilka olika typer av sekter finns det?
- Vad är det de manipulativa sekterna erbjuder som lockar människor att ansluta sig?
- Vilka olika rekryteringssätt använder sekterna för att rekrytera nya medlemmar?
- Vilka frågor kan man ställa till sig själv och till en person man misstänker för försök till värvning?
- Borde manipulativa sekter förbjudas? Varför? Varför inte?
- Vilka negativa effekter med att vara med i manipulativa sekter tycker du verkar mest allvarliga?
- Vad kan man göra för att stötta någon som är med i en manipulativ sekt och som vill ta sig därifrån?
- Vad innebär religionsfriheten i Sverige när man diskuterar olika typer av sekter eller rörelser?
- Vart kan man vända sig för att få råd och stöd?

Grupparbeten efter filmen

- I filmen berättar några personer kort om vad som hänt efter att de gått med i olika manipulativa sekter. Är det något ni har lärt er av berättelserna? Känner ni någon som varit med i en sekt? Diskutera de olika personerna var för sig. Diskutera i grupp och skriv ned svaren.
- Samla in information om olika sekter och rörelser. Vilka av dessa kan sägas vara manipulativa eller destruktiva? Analysera de olika

5

sekterna och den bild som de själva förmedlar. Gör sedan en utställning eller en presentation för gruppen/klassen.

- I filmen får vi bland annat träffa Helena, Noomi och Lars. Alla har olika anledningar och bakgrund till varför de börjat i en manipulativ sekt och hur de slutade. Låt deltagarna diskutera varför de tror att respektive person gick med i en sekt och anledningarna till att de slutade. På vilket sätt framgår detta i filmen?
- Diskutera i gruppen hur man kan hitta orsaker till att någon går med i en sekt. Diskutera förslag på stöd för att hjälpa denna person. Vad har samhället för ansvar? Skriv ned svaren och presentera dem.
- Ta reda på om skolan och skolpersonalen har någon kunskap om manipulativa sekter.

Finns det någon kunskap om manipulativa sekter i kommunen? Hur arbetar polisen och socialtjänsten? Finns det någon vård och behandling? Fungerar det i praktiken? Vad kan man förbättra? Hur kan ni som elever påverka?

Vill du veta mer?

www.fri-sverige.se – stödförening för människor som förlorat vänner eller anhöriga till vad de kallar en destruktiv rörelse.

www.ros.org.se/ - Rådgivning Om Sekter, hjälper och stödjer människor som blivit utsatt av någon manipulativ/destruktiv grupp.

www.hjalpkallan.se – stödförening för de som lämnat Jehovas Vittnen

<http://wellspringretreat.org> – amerikansk organisation som bl.a. arbetar med rehabilitering av människor som varit med i manipulativa sekter.

Om Kunskapsmedia

Kunskapsmedia AB är ett medieföretag som producerar och distribuerar utbildningsprogram på video/dvd/TV till bland annat AV/Mediacentraler, skolor, företag, förvaltningar och organisationer.

Genom pedagogiska program kan man påverka attityder samt engagera och stimulera inläring av ny kunskap.

Har du tips på filmer vi borde köpa in eller producera?

Kontakta oss på info@kunskapsmedia.se

Kunskapsmedia AB
Fredhällsgatan 3, 112 54 Stockholm
Tel: 08-545 634 60
E-post: info@kunskapsmedia.se
www.kunskapsmedia.se

6

Studiehandledning

Manipulativa sekter

Människor har alltid varit sökare – vi har sökt lycka, harmoni och andligt djup. Att bli utnyttjad och försöka komma ur en manipulativ sekt är för många mycket svårt. Men vad är en manipulativ sekt, vilka risker finns med sekter och hur arbetar de för att rekrytera medlemmar i Sverige?

I filmen får vi träffa några som har varit med i olika manipulativa sekter och som berättar vad det innebär för dem, hur de gick med, vilka problem det innebar och vilka problem de hade med att lämna de manipulativa sekterna. Faktakunniga som prästen och författaren Karl-Erik Nylund, professorn i kriminologi Jerzy Sarnecki, anhörighetsföreningar och tidigare medlemmar förklarar vad man ska tänka på vad gäller manipulativa sekter, hur man blir rekryterad och manipulerad samt var man kan få hjälp.

© Färingsö Film i samarbete med Kunskapsmedia AB, 2007
Svensk distribution: © Kunskapsmedia 2007 Filmnr: 1152KM

© Rättigheterna till studiematerialet ägs av Kunskapsmedia AB.
Du har rätt att använda dig av studiematerialet i samband med visning av programmet.

7

Manipulativa sekter

Syfte/inlärningsmål

- att förklara vad en manipulativ sekt är och hur de arbetar för att rekrytera medlemmar
- att informera om manipulativa sekter och vilka risker som kan finnas med dessa
- att ge råd och verktyg för hur man kan undvika att råka illa ut

Vad är en manipulativ sekt?

Sekt (lat. *se'cta* 'följe', 'anhang'; 'sekt', av *se'quor* 'följa'), religiös grupp som markant avviker från den eller de religiösa huvudlinjerna i ett samhälle. Termen används även för att beteckna (mindre) politiska ytterlighetsgrupper o.d. (NE)

"En manipulativ sekt är en religiös eller annan rörelse som medvetet försöker radera ut jagidentiteten och ersätter den med en pseudoidentitet som styrs av en ideolog eller ideologi." (Karl-Erik Nylund, "Sekternas Värld", Förlag Sellin)

Man kan karaktärisera och känna igen de manipulativa sekterna om de uppfyller kriterierna för de fyra A: na:

1. **Aggression** – bestraffning av oliktänkande inom gruppen
2. **Aversion** – ilska och hat riktad mot utomstående
3. **Alienation** – isolering av medlemmar från omvärlden
4. **Absolut sanning** – lydnad och underkastelse inför ledaren och läran

Om en rörelse uppfyller minst tre av dessa kriterier kan man anse att det är en manipulativ sekt.
(Karl-Erik Nylund, "Sekternas Värld", Förlag Sellin)

FILMFAKTA

- > **Ämne:** Samhällskunskap, Religion
- > **Ålder:** ungdomar från 13 år (H, Gy, Vux) samt de som arbetar med ungdomar
- > **Speltid:** 18 minuter
- > **Svenskt tal**

2

En svensk typologi

Uppdelning av religiösa med flera rörelser som finns i Sverige:

1. **Kulter** – t.ex. Ambres, Martinus kosmologi och många New Age-teurapeuter.
2. **Manipulativa sekter** – t.ex. Scientologikyrkan, Familjefederationen och Jehovas vittnen. Till denna grupp hör också kommersiella rörelser som Amway, Herbalife och Nature's Own.
3. **Sekter** – t.ex. Maranata och Mormonkyrkan.
4. **Frikyrkor** – t.ex. Pingstkyrkan, Frälsningsarmén, Missionkyrkan.
5. **Kyrkor** – t.ex. Svenska kyrkan, Katolska kyrkan och Ortodoxa kyrkorna.

(Karl-Erik Nylund, "Sekternas Värld", Förlag Sellin)

Vilka "går med i" en sekt?

Det är inga speciella "sökare" som hamnar i destruktiva rörelser, utan helt vanliga människor. Sökare är väl alla mer eller mindre, i synnerhet unga människor. Det är ett tecken på en intelligent och naturlig nyfikenhet på livet. Men - oftast är det sekten/gruppen som väljer dig, inte du som väljer dem:

1. De skickliga VÄRVARE du möter tränar värvning så gott som dagligen. De inbjuder de flesta men satsar speciellt på dem som de bedömer kan bli bra nya värvare. Det är inga "konstiga" människor som är medlemmar, utan helt vanliga människor som alla andra. De är trevliga, ofta unga och stiliga.
2. Värvarna du möter vill inte "fånga" dig, dvs. är "onda", de har gott uppsåt, tror benhårt på sin rörelse och har lärt sig att det viktigaste är att göra rörelsen stor och stark på alla sätt. Ändamålet helgar medlen.

Vad är manipulation/Mind-control?

Sätten som manipulativa sekter eller rörelser manipulerar och styr medlemmar är olika. Många använder sig dock av s.k. "mind control" (tankekontroll, otyllbarlig påverkan eller personlighetsförändrande tekniker). Vid mind control behövs inget synligt tvång, därför att förövarna betraktas som vänner och offret är inte på sin vakt. Kontrollen är dold för den utsatte, indoktrineringen är smygande och vävs in i medvetandet och skapar en ny identitet. Otyllbarlig påverkan enligt ROS uppfattning (Organisationen Rådgivning Om Sekter) är när en person förmås att göra någonting som den egentligen inte själv vill.

Inom forskarvärlden finns det idag två fraktioner - en som säger att

3

det inte finns någon som heter *hjärntvätt* eller *mind control* i s.k. manipulativa rörelserna. Det är endast en ursäkt för anhöriga och avhoppare från olika rörelser för att förklara, varför man gått med i vissa rörelser. Den andra fraktionen säger att mind control eller hjärntvätt fungerar. Hur bär man sig då åt? Dr Robert Lifton är en av förgrundsfigurerna i forskningen runt skador och effekter orsakade av s.k. mind control. Här nedan listas några av de kriterier som dr Lifton ställt upp. Läsaren kan själv bedöma om man låter sig påverkas av följande:

Personkontroll
Informationskontroll
Tankekontroll
Känslokontroll

För detaljerad information, se: <http://www.ros.org.se/mind.html>

Se upp med:

Överdrivet vänliga människor. Få uppriktiga vänskapsförhållanden skapas under ett kort ögonblick.

Mobilisering av skuldskänslor. Utspel för att mobilisera människors dåliga samvete eller skuldskänslor, t.ex. hungerkatastrofer, miljökatastrofer, arbetslösheten etc.

Fantastiska erbjudanden. Som troligen inte återkommer, beslut måste fattas utan tillräcklig betänketid. "Inga beslut vid sittande bord" är en bra regel.

Erbjudanden om säljarjobb. Du förväntas köpa eget förråd av produkter och får oklara anställningsförhållanden.

Erbjudanden om kurser. Dyra kurser som inte återbetalas om du ångar dig. Läs det finstilt!

Inbjudningar till aktiviteter med otydliga mål. Gratis personlighets-tester, gratis måltider, samtal om "filosofi" eller liknande.

Kursreklam. Kan även komma från ett företag eller av "vänner". Vissa kurser i t.ex. personlighetsutveckling är inte seriösa.

Värvningsaktiviteter på allmän plats. Gågator, kollektivtrafik, skolor används därför att ungdomar gärna "prövar på något nytt" och kanske saknar sitt sociala nätverk.

Kakor, godis, vykort. Köp inte kakor, naturgodis, vykort eller liknande som ungdomar ofta engelsktalande säljer till förmån för ungdomar, ekologiska byar, biståndsinsatser i Afrika etc. såvida du inte är helt säker på att organisationen är seriös.

Källor: Föreningarna FRI, ROS och Hjälpkällan, NE, boken "Sekternas Värld" av Karl-Erik Nylund.

4